

LearnEnglish Family

koos õppimine
on lõbus!

Lapsega inglise keeles rääkimine

Toeta oma last- räägi inglise keeles

Enamasti on vanemad need, kes õpetavad oma väikseid lapsi nende emakeeles rääkima. Kahe esimese eluaasta vältel on tihti ema hääli ja tema eriline rääkimisviis, mida sageli nimetatakse pudikeeleks, see, mis annab lapsele teadmise keelest ja rääkimisest.

Vanemad, kel on kasvõi inglise keele algteadmised, saavad väga edukalt toetada oma väikest last inglise keele õppimisel, kasutades ja kohandades neid samu esmase keelekasutuse võtteid.

Vanemad võivad olla mures oma inglise keele häälduse pärast. Väikestel lastel on märkimisväärne omadus muuta oma hääldust vastavalt neid ümbritsevale ingliskeelsele keskkonnale. Väikestel lastel on vaja tunda „Ma oskan inglise keelt rääkida“ ja „Mulle meeldib inglise keel“ ning vanemate toetus aitab neil seda alates esimestest õppetundidest saavutada.

Miks vanemate abi on parim

- Veetes oma lapsega koos aega, saavad vanemad keskenduda oma lapsele.
- Vanemad saavad sobitada inglise keele tunnid mistahes päeva ossa, mis sobib neile endale ja lapsele.
- Vanemad saavad reguleerida inglise keele sessiooni pikkust ja valida tegevusi, mis vastavad lapse vajadustele, huvidele ja keskendumisvõimele.
- Vanemad tunnevad oma last väga lähedalt ning suudavad intuitiivselt valida lapsele kõige paremini sobiva inglise keele rääkimise viisi.
- Vanemad suudavad kõige paremini tõlgendada oma lapse meeleolu ja sellele kohanduda. Lastel on päevi, mil nad omandavad keelt innukalt, kuid ka selliseid, mil neil on raske keskenduda.
- Vanemad saavad kasutada rohkem lõbusaid tegevusi, sest nad töötavad vaid oma lapsega, mitte terve klassiga.
- Vanemad võivad tuua oma pereellu sisse inglise kultuuri elemente, laiendades sel viisil oma lapse silmaringi ning nii oma kui ka inglise kultuuri tutvustada.

Mida kujutab endast lapsepärane lihtsustatud keeletegevus (pudikeel)?

Lihtsustatud keeletegevus on rääkimise viis, mis häälestub ja kohandub väikse lapse keelega, luues lapsega dialoogi ja suunab teda järgmisele keeletegevuse tasemele. Naised paistavad olevat sellise rääkimisviisi sünnipärase kasutajad; mõned mehed peavad seda aga palju keerulisemaks, kui nad just ei saa oma juttu teatud kindlate asjade – pildiraamatu või mängu - ümber koondada. Samas vajavad lapsed, eriti poisid, meessoost eeskujusid, sest mehed kasutavad keelt teisiti. Mehi kipub iseloomustama keele kasutamisel pigem tehniline lähenemine ning nad lobisevad vähem.

Vanemad, kasutades pehmemat, hoolitsevamat hääletooni ja lihtsamalt keelt, juhivad alateadlikult oma last tema tegevustes:

- Kommenteerides jooksvalt (valjusti öeldud) toimuvat tegevust: „Paneme selle siia.“ „Niimoodi.“ „Vaata, ma panin selle lauale.“ „Kumb sulle meeldib?“ (paus) „Mulle meeldib see.“ „Punane.“
- korrates vajalikke sõnu tihemini kui seda teevad täiskasvanud: kordamine aitab lapsel omandatud kinnistada – see ei ole lapsele igav, isegi kui ta seda vanema jaoks on
- peegeldades tagasi, mida laps on öelnud ja laiendades seda: Laps: „Kollane“; Vanem: „Sulle meeldib kollane.“ „Siin see on.“ „Siin on kollane.“ „Vaata. Kollane, punane ja siin on pruun.“ „Mulle meeldib pruun, aga sulle?“ (paus)
- võttes tempot maha ja rõhutades uusi sõnu loomulikult, ilma keele meloodiat muutmata. „Millise riimi me täna ütleme?“ „Sina valid.“ (paus, et laps saaks valida)
- kasutades inglise keele sessioone ja muid tegevusi

ning mänge korraldades alati samu lauseid. Kui lapse arusaamine kasvab, siis laiendatakse neid põhilisi fraase: „Mängime mängu Simon ütleb.“ „Seisa sinna.“ „Minu ette.“ „Täpselt nii.“ „Kas sa oled valmis?“

- lisades arusaamise hõlbustamiseks näoilmeid ja žeste
- kasutades omavahelistes vestlustes silmsidet, et rahustada ja julgustada kõhklevat last rääkima
- tehes pikemaid pause, sest lapsed vajavad aega, et mõelda varem kuuldule enne, kui nad on valmis vastama. Kui rääkimine on alles piiratud, siis liialdatud pausid aitavad teha asja põnevamaks ja hoida üleval huvi mängu vastu.

Mõned vanemad peavad lavastuslikkust ja pudikeele kasutamist piinlikuks. Ometi muudab see inglise keele õppimise lapsele lihtsamaks, sest nad on tuttavad sarnaste loomulike „pisiõppetundidega“ oma emakeeles. Kui väiksed lapsed hakkavad rääkima, tunnevad vanemad väiksemat vajadust kasutada lihtsustatud pudikeelt, välja arvatud juhul, kui tutvustatakse uut keelt või tegevusi.

Inglise keele kasutamine

Kasutades lihtsat inglise keelt paljude kordustega, aitavad vanemad oma lapsel hakata inglise keeles mõtlema selliste tegevuste ajal, kus nad tunnevad end turvaliselt ja oskavad ette näha, mis juhtuma hakkab, nagu näiteks mängud ja „riimide lugemine“.

Väiksed lapsed tahavad osata inglise keeles rääkida järgnevatel teemadel:

- nemad ise ja mis neile meeldib: „Mulle meeldib; mulle ei meeldi...öäk“
- mida nad teinud on: „Ma käisin; ma nägin..., ma söin...“
- kuidas nemad ja teised tunnevad: „Ma olen kurb; ta on pahur...“

Vanemad saavad sellele kaasa aidata, andes lapsele pildiraamatuid või valmistades lapse jaoks ise joonistuste või fotode abil raamatuid.

Väiksed lapsed omandavad oma emakeelt õppides oskuse kanda lihtsaid mitmetähenduslikke käibefraase üle erinevatesse kontekstidesse: „Kõik on läinud.“ Kui vanemad kasutavad lauseid samamoodi erinevates tähendustes, hakkavad väiksed lapsed neid peagi jäljendama.

Kui lastel on vaja harjutada inglise keelt kooli jaoks, kasutage selliseid lauseid nagu: „Mis su nimi on?“ „Kui vana sa oled?“ „Mis see on?“ „See on pliiats“. Vanemad võivad muuta selle lõbusaks ettevõtmiseks, kasutades näiteks mänguasja, mis räägib ainult inglise keelt, küsides sellelt küsimusi ja teeseldes, et see vastab. Sedamööda, kuidas väiksed lapsed muutuvad üha pädevamateks rääkijateks, võivad nad lisada mõne oma emakeelse sõna ingliskeelsesse lausesse „Ta sööb...“, sest nad ei tea veel selle asja ingliskeelset vastet. Kui vanem kordab seda lauset, kasutades ainult inglise keelt, omandab laps ingliskeelse sõna. „He’s eating a plum.“ „A plum.“

Millal tõlkida

Väikeste laste võimet aru saada ei tohi alahinnata; nad saavad aru palju rohkemast kui nad oskavad inglise keeles väljendada. Oma emakeeles on väiksed lapsed harjunud aru saada ainult mõnedest sõnadest, mida nad kuulevad ning täitma ülejäänud lüngad tähendusest arusaamiseks rääkija kehakeele ja teda ümbritsevate vihjete abil. Seal, kus kasutatakse pudikeelt, kannavad nad need oskused üle ingliskeelse tähenduse mõistmiseks.

Juhul, kui nii uusi mõisteid kui ka uut keelt tutvustatakse samaaegselt, võib olla vajalik anda sosinal kiirtõlge, millele peab kohe järgnema inglise keel. Kui tõlget pakutakse enam kui ühel korral ja uuesti järgnevates sessioonides, võib laps tõlke ootamisega ära harjuda, selle asemel, et ta ise püüaks inglise keelest aru saada.

Inglise keele sessioonid

Inglise keele sessioonid võiksid kesta vaid mõnest minutist kuni umbes kümne minutini ning toimuda, sõltuvalt oludest, korra või kaks päevas. Mida tihemini inglise keelt kasutatakse, seda kiiremini see omandatakse.

Inglise keele sessioonide ajal peavad vanemad ilma igasuguste segajateta keskenduma ainult oma lapsele. Väiksed lapsed hakkavad inglise keele sessioone armastama, sest nende jaoks on inglise keele sessioon eriline aeg, kus ollakse oma vanema tähelepanu keskpunktis.

Väiksed lapsed on loogilise mõtlemisega: neil on vaja põhjust, et inglise keeles rääkida, sest nii nemad kui ka nende vanemad tulevad väga hästi toime ka emakeeles.

Laste jaoks võib olla keeruline lülituda oma emakeelelt ümber inglise keelele, mistõttu on oluline nad selleks ette valmistada: „Kolme minuti pärast algab meie inglise keele aeg“. Inglise keelega tegelemiseks ettevalmistused võivad näiteks tähendada toas mingisse kindlasse kohta liikumist: „Istume diivani peale. Nüüd räägime inglise keeles.“ Inglisekeelne soojendus loendamise või mingi tuttava riimi kordamise näol aitab ümber lülituda enne mingi uue tegevuse tutvustamist inglise keeles.

Lapsed omandavad keelt kui vestlus põhineb mingil tegevusel, millest nad ise füüsiliselt osa võtavad. Kui neil on emakeeles tegevus juba tuttav ja nad on mõistnud selle sisu, tunnevad nad end turvalisemalt ja saavad keskenduda tegevusest arusaamisele ja sellega kaasneva inglise keele omandamisele.

Kui sessioonid toimuvad ainult inglise keeles, peavad tegevused olema lühemad, sest laps ei suuda võõrkeeles nii pikalt keskenduda kui emakeeles. Ainuüksi inglise keele kuulamine võib tema jaoks väsitav olla.

Julgustus ja kiitus

Väiksed lapsed otsivad oma vanemate kiitust. Nad tahavad end hästi tunda ja teada, et nad teevad inglise keeles edusamme. Jätkuv positiivne toetus, julgustus ja kiitus nii emalt, isalt kui ka teistelt sugulastelt, aitab enesekindlust suurendada ja last motiveerida. Õppimise varases staadiumis on julgustus eriti oluline ja kiitus igasuguse väikese edu korral motiveeriv. „See on hea.“ „See meeldib mulle.“ „Hästi tehtud!“

Inglise keele õppimise algus on aeg, mil väiksed lapsed vajavad kõige enam vanemate toetust. Nad ei vaja enam nii suurt toetust, kui nad oskavad juba rääkida, riime esitada ja on mõned lood meelde jättnud. Selles staadiumis kantakse ingliskeelsed laused, riimid ja lood tõenäoliselt mängeldes pereellu üle. Peresisene inglise keel võib olla inimesi siduv ning jääb ka tõenäoliselt püsima. See võib algatada eluaegse positiivse suhtumise inglise keelde ja teistesse kultuuridesse. On üldlevinud suhtumine, et eluaegsetele hoiakutele pannakse alus varajases lapsepõlves enne kaheksandat või üheksandat eluaastat.

Et rohkem teada saada, külasta www.britishcouncil.org/parents

www.britishcouncil.org/parents

One of a series of booklets commissioned by the British Council to support parents.

Written by Opal Dunn, Author and Educational Consultant from the UK

© **British Council 2008**

The United Kingdom's international organisation for cultural relations and educational opportunities.

A registered charity: 209131 (England and Wales) SC037733 (Scotland).